

Poročila

POROČILA O VSEBINI HUMANISTIČNIH IN DRUŽBOSLOVNIH REVIJ V FURLANIJI JULIJSKI KRAJINI

V pričujoči rubriki želimo opozoriti na vsebino revij, ki v italijanskem in furlanskem jeziku izhajajo na območju dežele Furlanije Julijske krajine in ki zadevajo tudi zahodni slovenski narodni prostor. V pregled so zajete le nekatere periodične publikacije, ki so izhajale v letih 2012 in 2013.

BORC SAN ROC, Gorizia: Centro per la conservazione e per la Valorizzazione delle Tradizioni popolari di Borgo San Rocco, 2012, št. 24

24. številka letnika *Borc San Roc*, njegova odgovorna urednica še naprej ostaja slovenska goriška kulturna ustvarjalka Erika Jazbar, nadaljuje s tradicijo zgodovinskih objav o mestu Gorica in njeni bližnji okolici, s posebnim poudarkom na zapisih o nekdanjem slovenskem predelu mesta Podturn, ki je pod furlanskim vplivom dobil ime San Rocco (Sv. Rok). Zgodbe in osebnosti, umetnost in skupni dogodki, manj poznani vidiki in posamezniki iz življenja velikih datumov zgodovine, ki so skrbno zapisani v mikrozagodbah goriške četrti, vse to spremlja bogato opremljen letnik *Borc San Roc* že od leta 1989.

Letnik, ki mu podnaslov pripisuje pristojnosti centra za ohranjanje in vrednotenje ljudske tradicije na predelu Sv. Roka, tudi z novo številko seže dlje. Naslovnica, s katere iz ozadja zre Vila Rafut, napoveduje pomemben prispevek o arhitektu Antonu Lasciacu z naslovom Končno originalni načrti!, ki ga je napisal Diego

Kuzmin. Na straneh 49–58 je prvič objavljenih 11 risb Lasciakove vile. Pomemben prispevek za slovensko bralno občinstvo pa je tudi poizkus dokumentarne rekonstrukcije zgodovine Svete Gore Vanni Feresin, ki svoj obsežni prispevek obogati z redkimi fotografijami iz privatnih zbirk. V prispevku z naslovom O sledeh nekega pozabljenega sveta Renata Madriza se podrobneje seznanimo s časi, ko je bila košnja in grabljenje sena v goriškem predmestju (vse do Lijaka) pomemben del goriške kmečke kulture. Lucia Pillon s svojim prispevkom predstavi zgodovinski arhiv Levetzow Lantieri, in sicer ob njegovi novi sistematizaciji oz. inventarizaciji. Sergio Tavano se v prispevku o dveh goriških osebnostih preteklega časa spomni Enrica Rocce in Marie Angelo Cavazzuti. Marco Plesnicar ob njeni stoletnici razišče zgodovino umobolnice Franca Jožefa I. v Gorici. Tudi tokratni letnik zaključuje nagrada San Rocco, ki je v letu 2012 pripadla Inštitutu za mittelevropska srečanja (Istituto per gli Incontri Mitteleuropei).

Petra Kolenc

CE FASTU? Rivista della Società Filologica Friulana, Udine: Società Filologica Friulana, 88/2012, št. 2

V reviji, ki jo izdaja Furlansko filološko društvo, so v drugi številki letnika 2012 objavljeni trije znanstveni prispevki.

Eros Constantini se osredotoča na imena vin v Furlaniji in njihovo povezavo s toponimi.

Da so se imena vinskih sort dejansko pojavila v toponimih v 14. in 15. stoletju, ne moremo zagotovo vedeti, saj so se prva imena vin začela omenjati v 14. stoletju (čeprav je vino v furlanskih srednjeveških listinah pogosto omenjeno). Pikolit, ime najznačilnejše furlanske sorte vina, se je namreč pojavilo šele proti koncu 17. stoletja. Članek z naslovom *Ampelonimia friulana* prinaša tudi abecedni seznam imen sort grozdja z natančno jezikoslovno razlago.

Cursio Conti v svojem prispevku z naslovom *Chiusaforte: Fonti ed ipotesi per una ricerca storica* predstavlja gradivo in svoja odkritja v zvezi z rimsko potjo, ki je vodila v Noricum. Del te poti je bila cesta, ki je vodila od Ogleja čez gorski prehod v Kanalski dolini do Vinurunuma, pomembnega rimskega središča (nedaleč od današnjega Celovca). Pomembno središče blizu te poti so bile Kluže.

Elisa della Mea v prispevku *Beltrame Sacchia e la riconquista di Marano (1542–1550)* opisuje vlogo Videmčana Beltrama Sacchie, ki jo je imel skupaj z Giuseppejem Ciprianijem iz Brescie in Bernardinom de Castrom iz Pirana pri prvničnem zavzemu Marana.

V nadaljevanju sledijo trije krajši prispevki: Sandrija Carrozze in Franza Feregota *La elaborazione di un corpus etichetate de lenghe furlane scrite: esperimenti e prospettive*, Angele Felice *Strategia letteraria di Dino Virgili*, un frut dai Cuèi ter Sabine Heinemann in Luce Melchiora *La bibliografia ragionata di linguistica friulana*, un nuovo sussidio per la ricerca.

Danila Zuljan Kumar

SOT LA NAPE: Riviste furlane di culture, Udine: Società filologica friulana »G. I. Ascoli« = Societât filologjiche furlane »G. I. Ascoli«, št. 1 – 4

Sot la nape je tromesečnik v italijanščini in furlanščini, ki ga od leta 1949 izdaja Furlansko filološko društvo (Societât filologjiche furlane/ Società filologica friulana). Letnik 2012 je uredil Dani Pagnucco. Gianfranco Ellero je v uvodnih prispevkih v vseh štirih številkah predstavil umetnost 20. stoletja v Furlaniji, in sicer

v obdobju od pozne romantike do t. i. »liberty« sloga v prvem (str. 7–14), v obdobju med vojnama v drugem (str. 5–12), v poldrugemu desetletju po drugi svetovni vojni v tretjem (str. 11–20) ter v obdobju med 1961 in 2011 v četrtem zvezku revije (str. 11–20). V nadaljevanju prvega zvezka je objavljen še prispevek o kometih Beppina Ponteja (str. 15–18), o dovodnih koritih mlinov na furlanskih rekah in potokih (str. 19–34), o pravniku, politiku in agronomu Gaspereju Luigiju Gaspariju (1774–1854) (str. 35–44), o oblačilni kulturi 14. stoletja, orisani na podlagi fresk in kipov v guminski stolnici (str. 45–50), o trajnostnem razvoju Furlanije (str. 51–54), o trikraljevskih obhodih v Klužah v Reklanici (str. 55–62), o potovanju patra Angela Grilla (1557–1629) po Furlaniji (str. 63–68) ter o frančiškaneu Giustu Wladimiru Pancinu (str. 69–71). Drugi zvezek prinaša zanimiv prispevek o pustnih likih in maskiranju na vzhodnoalpskem območju, v katerem avtor Luigi Revelant omenja poleg pustnih likov v Schingianu (provinca Como), v Moeni in Vigu v ladinski Val di Fassi, v kraju Imstu na avstrijskem Tirolskem, v kraju Fornesighe v Val Zoldani pri Bellunu, v Sappadi, Saurisu, Tarcentu in Roddi v Furlaniji tudi hrušiške škornjate (str. 33–40); poleg tega so še prispevki o eni najstarejših godb na pihala v Italiji, *Filarmonica la Prima Lûs* iz Bertiola (str. 21–24), o sliki Svete družine, sv. Antona Padovanskega in sv. Klare v cerkvi sv. Antona v Padovi, pripisani beneškemu slikarju Mattii Bortoloniju (1696–1750) (str. 25–30), o slikarju Pietru Morettiju (str. 31–32), o štirih procesijah v župniji Feletto (str. 41–46), o etimologiji in toponimih za hudournike v Furlaniji, Italiji in anglosaških deželah (str. 47–62), o pevki Adriani Caselotti iz družine furlanskih priseljencev v Združene države Amerike (str. 63–68), o leksikalnih vidikih furlanskega izraza za ralo *aratro* (str. 69–72) in o izvoru, etimologiji in razširjenosti priimka Zoratto (str. 73–77). V tretjem zvezku se zvrstijo članki o sledovih rimske razdelitve zemlje na centurije v Furlaniji (str. 21–24), o oblačilni kulturi vojščakov in plemkinj v 14. stoletju na freski sv. Jurija v stolnici v Pušji vesi (str. 25–28), o milanski razstavi slikarja Angi-

ola D'Andree (1880–1942) (str. 29–32), o izdelavi glasbil iz jelovine iz trbiških in belopeških gozdov (str. 33–48), o dogodkih med prvo svetovno vojno na Tablji (str. 49–54), o botaniku Sabastianu Venzi (1815–1876) (str. 55–60), o dveh Marijinih oltarjih, posvečenih Brezmadežni in Roženvenski Materi Božji v cerkvi sv. Jerneja v Roveredu (str. 61–63), o dolini Dunje (str. 64–68), o vlogi cepina pri obredih prehoda alpincev (str. 69–71), o etimologiji pogostega goriškega priimka Bregant, v katerem avtor, Walter Chiesa, žal zaobide slovansko in slovensko etimologijo (str. 72–74) ter o vodnjakih v kraju Tramonti (str. 75–78). V zadnjem zvezku je objavljen prispevek o Elvini Ritter de la Tour (1841–1916), hčeri goriškega podjetnika Juliusa Hektorja Ritterja (str. 31–36), o oblačilni kulturi plemstva in vojaštva, kot jo izpričujejo upodobitve na freskah učencev Vitaleja da Bologne iz 14. stoletja v stolnici v Spilimbergu (str. 37–40), o zdravnikih Danielu Colonna (1721–1807) (str. 47–58) in Giuseppeju Baldiseri (1837–1884) (str. 66–72), o pesniku Giuseppeju Ungarettiju (str. 59–63), o kotlarju Giu Batti Dearrettiju (str. 64–65), o toponomastiki (str. 73–82), zapiskih o Furlaniji v spominih irskega tenorista in skladatelja Michaela Kellyja (str. 83–88) ter o okupaciji Furlanije s strani avstroogrške vojske po preboju pri Kobaridu (str. 89–92). Zvezke dopolnjuje fotografsko gradivo, predstavitev furlanskih društev, recenzije razstav in knjig, poročila o različnih dogodkih ter objave poročil, zapisnikov in siceršnje dokumentacije Furlanskega filološkega društva.

Špela Ledinek Lozej

nja v narodnoosvobodilnem gibanju sojeni na političnem procesu v Firencah (1958–1959) in oproščeni. Branko Marušič pa je pisal o italijanskem publicistu in politiku Eugeniu Vaina de' Pava, ki je padel v pogorju Krna (*Il problema degli sloveni nella pubblicazioni di Eugenio Vaina de'Pava, caduto nel 1915 sul Monte Rosso-Batognica, nel massiccio sloveno del Monte Nero-Krn*; str. 219–230). Med recenzirani izdajami, ki jih revija objavlja v posebni rubriki, je vredno opozoriti na izid pete knjige (2012) v zbirki *Il Friuli. Storia e società*; obravnava Furlanijo v letih 1943–1964.

Branko Marušič

STORIA CONTEMPORANEA IN FRIULI, Udine: Istituto Friulano per la Storia del Movimento di Liberazione, 41/2012, št. 42

V dvainštirideseti številki videmskega časopisa, posvečenega sodobni furlanski zgodovini, sodelujeta v rubriki *Studi* poleg dveh slovenskih še dva italijanska avtorja. Nevenka Troha je pripevala študijo o borbah Beneške čete (*I partigiani della »Beneška četa« davanti alla Magistratura italiana*; str. 9–41), ki so bili zaradi delova-